

List otwarty do Prezesa Rady Ministrów Pani Ewy Kopacz

Warszawa, dn. 1 października 2014

Czyste powietrze priorytetem dla Polski

Szanowna Pani Premier,

My, niżej podpisani specjaliści w dziedzinie zdrowia publicznego i zdrowia środowiskowego, składamy gratulacje na ręce Pani Premier z powodu objęcia urzędu i życzymy dużo energii oraz dobrego zdrowia w realizacji przyszłych zadań.

Pierwsze miesiące pracy Pani Premier z pewnością będą obfitowały w wiele wyzwań – dlatego pragniemy zwrócić uwagę na bardzo ważną dla naszego kraju kwestię, która nie zawsze znajduje się w centrum uwagi zarówno społeczeństwa, jak i przedstawiciele administracji publicznej. Ma ona jednak kluczowe znaczenie dla jakości życia i zdrowia Polaków, a także dla sektora medycznego i specjalistów z zakresu zdrowia środowiskowego. Jest nią zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

Zanieczyszczenie powietrza stanowi kluczowy problem zdrowia publicznego, nie tylko w Polsce, ale również w Europie i na świecie. Biorąc jednak pod uwagę Unię Europejską, Polska - obok Bułgarii - należy do państw o największej skali problemu. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) ostrzegła niedawno, że do 2050 roku zanieczyszczenie powietrza w miastach stanowić będzie główną środowiskową przyczynę zgonów na całym świecie, wyprzedzając przyczyny śmierci z powodu nieodpowiedniej jakości wody pitnej i braku odpowiednich warunków sanitarnych.¹

Zanieczyszczenie powietrza Unii Europejskiej generuje koszty na poziomie do 940 mld euro rocznie, biorąc pod uwagę wyłącznie zewnętrzne koszty zdrowotne.² W Polsce zanieczyszczenie powietrza odpowiedzialne jest za ok. 45 000 przedwczesnych zgonów rocznie, a 97% Polaków oddycha powietrzem uznawanym przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za szkodliwe dla zdrowia. Dodatkowo, sześć z dziesięciu najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie znajduje się w Polsce.³ Głównymi sprawcami niskiej jakości powietrza w Polsce są emisje z sektora komunalno-bytowego oraz sektora transportu drogowego. Narażenie na permanentnie wysokie i ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń pyłowych (w szczególności pyłów drobnych), benzo[a]pirenu i innych węglowodorów aromatycznych czy tlenków azotu sprzyja zwiększonemu ryzyku zachorowalności z powodu nowotworów (w tym układu oddechowego), chorób układu

¹ <http://www.oecd.org/newsroom/environmentactnoworfacecostlyconsequenceswarnsoecd.htm>

² http://ec.europa.eu/environment/air/index_en.htm

³ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/airbase-the-european-air-quality-database-8>

oddechowego (głównie chorób obturacyjnych), czy sercowo-naczyniowego. Świadczą o tym również wyniki badań - niestety nadal stosunkowo nieliczne - polskich naukowców.

Chociaż poczyniono już pewne postępy w kwestii poprawy jakości powietrza w Europie, wyniki ostatnich badań wskazują, że dalsze działania na rzecz redukcji emisji zanieczyszczeń są niezbędne: według Światowej Organizacji Zdrowia, zanieczyszczenie powietrza jest nie tylko czynnikiem ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego i oddechowego. Istnieje coraz więcej dowodów na temat powiązań pomiędzy jakością powietrza, a zdrowiem dzieci czy nawet zwiększoną zachorowalnością na cukrzycę. Ostatni raport WHO wskazuje, że negatywne skutki zdrowotne można zaobserwować przy niższych stężeniach zanieczyszczeń niż sądzono do tej pory.⁴

Zanieczyszczenie powietrza w Polsce generuje wysokie koszty dla sektora medycznego oraz wiąże się z osobistym cierpieniem wielu chorych. Dodatkowo, jest to główna przeszkoda dla dalszego prawidłowego rozwoju gospodarczego, wskutek zwiększających się strat wydajności pracy Polaków dotkniętych chorobami przewlekłymi.

Działania na rzecz poprawy jakości powietrza zgodne będą z ogólną wolą Polaków. Według badań Eurobarometru, w opinii mieszkańców naszego kraju zanieczyszczone powietrze stanowi główny problem ochrony środowiska.⁵ Większość obywateli Polski twierdzi, że dobra jakość środowiska naturalnego może przyspieszyć rozwój gospodarczy UE. Inne badanie wykazało z kolei, że większość Polaków obawia się zachorowania na choroby serca i płuc, w przypadku których ryzyko zapadalności jest powiązane z podwyższonymi stężeniami zanieczyszczeń powietrza, podobnie jak w przypadku chorób układu sercowo-naczyniowo, astmy, POChP i alergii.⁶

Podczas sprawowania urzędu Ministra Zdrowia RP, Pani Premier zainicjowała ważną rezolucję Ministrów Zdrowia UE, która podkreśla możliwość prewencji przewlekłych chorób układu oddechowego u dzieci, m.in. dzięki poprawie jakości powietrza.⁷

Mamy szczerą nadzieję, że podczas pierwszych miesięcy sprawowania urzędu przez Panią Premier, zapobieganie chorobom wśród dzieci i całych rodzin stanie się priorytetem rządu, poprzez wspieranie wymaganych regulacji na poziomie Unii Europejskiej, a także Polski - w szczególności poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń atmosferycznych. Takie działania byłyby zgodne z postulatami lokalnych grup i inicjatyw dążących do poprawy jakości powietrza, w świetle niewystarczającego prawa na poziomie krajowym.

⁴ Review of evidence on health aspects of air pollution REVIHAAP project : <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/publications/2013/review-of-evidence-on-health-aspects-of-air-pollution-revihaap-project-final-technical-report>

⁵ Eurobarometer: national information:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_416_fact_pl_en.pdf

⁶ Eurobarometer: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_360_en.pdf

⁷ Council conclusions on prevention, early diagnosis and treatment of chronic respiratory diseases in children, Dec 2011: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/lsa/126522.pdf

Health and Environment Alliance (HEAL)

28, Boulevard Charlemagne - B-1000 Brussels – Belgium ;

Phone: +32 2 234 36 40; E-mail: info@env-health.org ;

Web: www.env-health.org;

ul. Koszykowa 59/3; 00-660 Warszawa; Phone: 22 213 94 56

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. n. med. Jerzy Kruszewski, specjalizacja: *Alergologia*

Prof. dr hab. med. Wiesław Jędrychowski, specjalizacja: *Epidemiologia chorób niezakaźnych*

dr hab. inż. Artur Badyda, specjalizacja: *Ochrona środowiska*

dr hab. n. med. Michał Krzyżanowski, specjalizacja: *Epidemiologia*

dr hab. n. med. Danuta Mielżyńska-Svach, *Konsultant Krajowy w dziedzinie zdrowia środowiskowego*

dr hab. Krystyna Pawlas, specjalizacja: *Zdrowie środowiskowe*

dr Bartosz Balcerzak, specjalizacja: *Nauki o zdrowiu*

dr med. Piotr Dąbrowiecki, specjalizacja: *Alergologia*

Łukasz Adamkiewicz, *Health and Environment Alliance*